

Očné kvapky

Očné kvapky (Oculoguttae), staršie kolýriá (Collyria), sú sterilné vodné alebo olejové roztoky, emulzie alebo suspenzie pozostávajúce z jednej alebo viacerých účinných látok určené na kvapkanie do oka. V druhej časti rubriky si rozoberieme receptúry menej obvyklých očných kvapiek pripravovaných magistraliter.

• VŠEOBECNÝ TECHNOLOGICKÝ POSTUP:

Pracuje sa v triede čistoty B alebo v triede čistoty C. Liečivá a pomocné látky sa navážia na lodičky a v kadičke sa rozpustia v časti vody na injekcie. Roztok sa dováža vodou na injekcie do výsledného množstva a premieša sa. Roztok sa potom asepticky presunie do triedy čistoty A (laminárny box). Následne sa roztok sterilizuje filtráciou cez membránový bakteriálny filter (veľkosť pórov 0,22 µm). Filtrát sa zachytáva priamo do finálneho obalu (bralenka, liekovka SANO atď.) a tento sa ihneď uzavrie.

Očné kvapky s acetylcysteínom 2,5 %/5 % c. S [1]

Rp.	
» Acetylcysteiini	0,5/1,0
» Trometamoli	0,53
» Carbethopendecini bromidi	0,002
» Aquae ad iniectionem	ad 10,0
» M. f. oculogutt.	
» D. S. suo nomine	

• INDIKÁCIE:

Využíva sa pri stavoch, kde nadbytočný alebo patologicky viskóznny hlien zhoršuje funkciu a komfort oka: pri syndróme suchého oka – v prípade nadbytku hlienovitých sekrétov, pri chronickej konjunktivitíde s nadmernou sekréciou hlienu.

• MECHANIZMUS ÚČINKU:

Acetylcystein pôsobí mukolyticky (rozrušuje hustý hlien) štiepením disulfidových väzieb v glykoproteínoch slzného filmu a hlienu. Tým rozrušuje hustý a viskóznny hlien, ktorý je následne ľahšie odstrániteľný. Ďalej pôsobí antioxidačne a nepriamo protizápalovo.

• ČAS POUŽITELNOSTI A UCHOVÁVANIE:

30 dní, 2 – 8 °C, sterilná plastová bralenka.

• POZNÁMKA:

Prípravok je inkompatibilný s gumovými materiálmi. Z uvedeného sa neodporúča ako obalový materiál liekovka SANO s gumovým kvapkadlom.

Očné kvapky s targezínom 3 % c. T. [2]

Rp.	
» Argenti diacetyltannatis albuminatis	0,3
» Kalii nitratis	0,073
» Thiomersali	0,0002
» Aquae ad iniectionem	ad 10,0
» M. f. oculogutt.	
» D. S. suo nomine	

• INDIKÁCIE:

Využitie ako adstringens a antiseptikum pri zápalových ochoreniach povrchu oka – konjunktivitída, zápalové stavy s nadmernou sekréciou – vďaka adstringentnému účinku redukuje výtok hlienu a sekrétu. Ako podporná liečba pri podráždení oka.

• MECHANIZMUS ÚČINKU:

Adstringentný účinok: vyžrážanie povrchových proteínov a následné zníženie sekrécie. Antiseptický účinok: pôsobenie proti rastu baktérií, mierne dezinfekčné. Protektívny účinok na sliznicu: vďaka väzbe na albumín sa vytvára jemný ochranný film.

• ČAS POUŽITELNOSTI A UCHOVÁVANIE:

60 dní, 2 – 8 °C, sterilná SANO liekovka.

• POZNÁMKA:

Targezín je nutné rozpúšťať minimálne 4 hodiny na magnetickej miešačke. Prípravok vykazuje inkompatibilitu s chloridom sodným, odporúča sa izotonizácia s dusičnanom draselným.

Očné kvapky s glukózou 20 %/40 % c. T. [3]

Rp.	
» Glucosi anhydrici	2,0/4,0
» Thiomersali	0,0002
» Aquae ad iniectionem	ad 10,0
» M. f. oculogutt.	
» D. S. suo nomine	

• INDIKÁCIE:

Očné kvapky s glukózou pôsobia hypertonicky – vplyvom osmotického tlaku odstraňujú opuch rohovky a zároveň podporujú regeneráciu rohovkového epitelu. Preto sa používajú hlavne pri edéme rohovky (napr. pri glaukóme, po operáciách oka), pri trofických poruchách (spomalené hojenie), ako podporná terapia pri poraneniach alebo popáleniach oka.

• MECHANIZMUS ÚČINKU:

Osmotický účinok: glukóza vytvára hypertonické prostredie – ťahuje tekutinu z edematózných tkanív rohovky. Tým pomáha znížiť edém rohovky. Glukóza je primárnym substrátom pre metabolizmus rohovkových buniek. Dodaním glukózy priamo na povrch oka možno podporiť regeneráciu epitelu a hojenie poškodení. Podpora metabolizmu a trofiky: glukóza zlepšuje bunkový metabolizmus pri stavoch, kde je hojenie spomalené (napr. po poranení, popálení, dystrofiách rohovky).

• ČAS POUŽITELNOSTI A UCHOVÁVANIE:

30 dní, 15 – 25 °C, sterilná SANO liekovka.

autori: **Mgr. Daniel Krchňák, DiS.**

Katedra galenickej farmácie, Farmaceutická fakulta UK v Bratislave
PharmDr. Nikola Štrbáková
PLV laboratór, Praha

Referencie:

- (1) [1]: IPLP receptár, Česká lékárnická komora. (<https://iplprecept.cz>)
- (2) [2], [3]: receptúry z praxe
- (3) Chalabala, M. a kol. Liekové formy. Učebnica pre farmaceutické fakulty. 2. vydanie. 1992. Martin: Osveta.
- (4) Mikušová, V., Krchňák, D. Farmaceutická technológia. Návod na praktické cvičenia I. Kvapalné liekové formy. 2025. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- (5) Šklubalová, Z., Vraníková, B. Oční přípravky. Ocularia, ophtalmica. 2018. Praha: Maxdorf.